

219/12

INVANDRARNAS OCH USA:

Konflikt och avspänning

7.600 personer, som blev amerikanska medborgare den 11 november (Veterans' Day) i år, ses här avlägga eden vid en massceremoni i Los Angeles.

Den ovilja mot invandringen, mot främlingarna, som framträdde i USA vid slutet av 1800-talet betingades av ekonomisk konkurrens likaväl som av den överallt existerande tendensen till misstro mot det okända och avvikande. Immigranternas mängd och härkomst (Östeuropa, Asien) var en av förutsättningarna för opinionens successiva omsvängning. Men som vanligt flyttades debatten upp på en "högre" nivå, där låga och egoistiska motiv var bannlysta, genom ideologiska föreställningar i vetenskaplig uniform.

Rasteorierna gjorde sitt intåg i Amerika. Att vara amerikan, det var inte längre att ha medborgarskap, att hålla på frihet och demokrati, för "verklig" amerikanism fördrades en viss härstamning, en viss ras. Men vilken härstamning, vilken ras? Det var svårare att klara den frågan i Amerika, som så sent och så tydligt framgick ur skilda nationaliteter, än på andra håll. Det talades om den anglosaxiska rasen, och då avsågs främst engelsmännens ättlingar. Denna ras, som uppkommit genom en lyckosam blandning för tusen år sedan, hade i USA genom nya tillskott nått sin fulländning, förklarade Josiah Strong: "Om jag inte har fel, kommer denna kraftfulla ras att röra sig ned över Mexiko, Mellan- och Sydamerika, öarna i havet, Afrika och ännu längre." Det var den anglosaxiska rasanke som vid

samma tid blomnade i England och dess dominions, med talesmän som Benjamin Kidd och Cecil Rhodes, och som senare i Houston Stewart Chamberlains nya version blev en av nazismens inspiratörer. Man talade också om den germanska (Teutonic) rasen och förkunnade då gärna att demokratin vaggas stått i de tyska urskogarna. Man talade slutligen om den nordiska eller den ariska rasen. Motsättningar förelåg mellan de rastroende, men i huvudsak var de ense. Vissa folk var överlägsna, amerikanerna — dvs. de vilkas förfäder bott i Amerika under flera generationer — engelsmännen, skottarna, med någon reservation tyskar, skandinaver, holländare. Sedan kom invandrarna från Öst- och Sydeuropa, ryssar, polacker, tjecker, italienare, greker, armenier, sedan kineser och japaner, sist negrer.

Överlägsenheten, såväl engelsmännens mot skandinaverna som skandinavernas mot polackerna, bevisades på övligt sätt. Då den senare berömda senatören från Massachusetts, Henry Cabot Lodge, år 1896 krävde begränsning av invandringen förklarade han att det här var fråga om olikheter som inte kunde intellektuellt fixeras: "Vi känner alla instinktivt vad det gäller, även om det är så oklart, att vi knappast kan definiera det." Men vissa bevis låg nära till hands. Invandrarna var fattiga; bevisade inte detta att de var lata, oföretagsamma, nöjda med litet, att de saknade anglosaxarnas eller germanernas eller nordmännens heliga eld? Snart kom de vetenskapliga undersökningarna — 23 band officiella utredningar, då lagarna mot invandring beslöts — som i skallens form, hjärnans storlek, hudens och ögonens färg fann bevis för god och dålig moral, hög och låg intelligens, strävsamhet, gudsfruktan och erotomani. Rustade med dessa insikter gick politikerna, predikanterna, sociologerna och arbetarlidarna till strid mot de nykomlingar som hotade att förgifta världens stoltaste ras.

Vid striderna i frågan skall jag inte dröja. Den stora segern för hundraprocentamerikanismen vanns först sedan världskriget och den därpå följande krisen stimulerat aktiviteten. 1921 och 1924 antogs de lagar som begränsade invandringen till en brädel mot

före kriget och som genom in-
vecklade bestämmelser garanterade
att invandrarnas antal i stort
sett skulle stå i proportion
till vederbörande folks förmenta
värde.

Aktionen mot judarna motive-
rades med speciella skäl och fick
en speciell utformning. Antisemi-
tismen, som stadigt växte för att
kulminera under Hitleråren, hade
i stort sett samma prägel som i
Europa. Att praktiskt taget alla
judar bodde i städerna och att
relativt många av dem var bildade
och besuttna blev en av utgångs-
punkterna för propagandan om
utsugning, internationella konspi-
rationer, ansvar för första världs-
kriget. Judarna drabbades dels av
immigrationsreglerna — eftersom
dessa särskilt gällde de länder
från vilka många judar kommit
— dels av bojkottåtgärder i form
av kvota vid universiteten, ute-
slutning från klubbar, diskrimi-
nering vid anställande i tjänst.
Våldsåtgärder har — utom i fråga
om negrerna — varit ytterst säll-
synta i konflikterna.

Bland dem som nyligen invand-
rat och deras avkomlingar gjordes
försök att motarbeta den nya na-
tionalismen och dess konsekven-
ser. Men det förhärskande intryc-
ket är att varje grupp tänkte blott
på sig själv och att de flesta var
ivriga att genom uteslutning av
andra och en allmänt nationell
hållning säkra sin ställning som
amerikaner. Att fullgöra sina mi-
litära plikter, oberoende av här-
komsten, blev för nykomlingarna
i det välförstådda intressets tec-
ken en hederssak. Den hierarki
som den härskande meningen pro-
klamerade godtog av invandrar-
na; ingen resenär kan undgå att
märka att exempelvis svenskarna
är ivriga att vara som engels-
männen och gärna betraktar ita-
lienare och judar med förakt el-
ler överlägsenhet. Snarast ökade,
efter all sannolikhet, åtgärdena
mot invandringen de redan in-
vandrades iver att vara eller verka
amerikanska.

Oviljan mot främlingar efter
första världskriget var nära lierad
med den antiradikalism, den hets
mot allt "rött" som kulminerade
under de första efterkrigsåren
liksom med den isolationism som
ända till det andra världskriget
förblev ett slags överideologi i
amerikansk politik. Samma ten-
dens som framträdde i begräns-
ningen av invandringen kom till
uttryck i de lagar som skulle för-
hindra engagemang i ett nytt krig,
i de av delstaterna beslutade be-
stämmelserna mot utlänningar
och i de privat organiserade
förföljelserna i amerikanismens
namm. Under en kort period var
man tillbaka i Washingtons och
Jeffersons föreställningar om ett
Amerika som skulle bli lyckligt
fjärran från den galna hopen av
stridande folk och kontinenter,
men till denna dröm kom nu be-
gäret att kuva eller helt ameri-
kanisera de redan insläppta grup-
per vilka likt krigarna i den tro-
janska trähästen hotade välståndets
och frihetens Ilion.

De omkring 1920 antagna del-
statslagarna var ofta drastiska. I
ett stort antal stater beslöts att
utlänningar inte fick bli läkare
eller jurister, förbud stadgades
mot undervisning på främmande
språk, röda fanor förbjöds, be-
myndigande gavs att inskrida mot
alla "samhällsfarliga" rörelser.
Hetsen mot främlingar och radi-
kaler lag bakom Sacco—Vanzetti-
saken, universitetens praxis att
utesluta de icke önskvärda, för-
följelserna mot syndikalister och
kommunister, de "fina" förenin-
garnas restriktioner vid inval,
dundret vid lunchklubbarna mot
dem som inte var hundra procent-
amerikaner. I Norden var den
"riktige" amerikanen i regel re-
publikan, i Södern var han de-

landet, triumferade och protesterade vid detta lands framgångar och nederlag, sökte påverka USA:s politik till detta lands fördel, och de framträdde tillika i viss omfattning som förespråkare för hemlandets ideologi. Alldeles särskilt gällde detta italienare och tyskar. Det tyska German-American Volksbund blev Hitlerismens stämma i USA och därmed ett fäste för antisemitismen; bland italienarna utbreddes sig en liknande rörelse, stolt över fascismen och Mussolini. Aldrig tidigare i amerikansk historia hade de nationaliteter som skulle gå under för att förvandlas till amerikaner visat en sådan vitalitet.

Denna tids historia är från den här framhävda synpunkten ännu inte skriven. Att svårigheterna inte blev större sammanhänger med att efter all sannolikhet blott en begränsad del av invandrarna anslöt sig till skilda nationalitetsriktningar; de flesta var eller uppträdde som "rena" amerikaner. Viktigt är också ett annat förhållande. Den stora ekonomiska krisen från och med 1929 och de politiska konflikter som följde den kom både främlingshatet och tvisterna mellan främlingarna att bli något sekundärt.

"Den tredje amerikanska revolutionen" var en väldig aktion till de fattiga och eftersatta folkgruppernas fördel; i förening med den stora rustnings- och krigskonjunkturen formades dagens besuttna, från både sociala och nationella motsättningar märkligt fria Amerika. Till de fattiga och eftersatta hörde de stora invandrargrupperna i öster och väster. Från partipolitisk synpunkt låg Franklin Roosevelts historiska insats däri att han samlade de missnöjda inom det demokratiska partiet. Detta parti, som från sitt fäste i Södern alltid sökt värva missnöjet inom andra områden, blev nu i första rummet ett radikalt nordstatsparti med Söderns anglosaxiska protestanter som ett motvilligt och oroligt, genom traditionella bindningar dock i huvudsak troget klientel. De marginalröster som gav Roosevelt en stor majoritet kom från dem som systematiskt stämpelats som oamerikanska, som lägre: katoliker (irländare, italienare, polacker), judar och negrer. Det låg idealism bakom denna politik, utan tvivel, men också taktik; de demokratiska valmakarna visste och vet att stater som New York, New Jersey, Massachusetts, Illinois och Michigan kunde vinnas blott i denna regi. Vad som lokalt skett då Tammanys bossar köpte invandrarernas röster för personliga tjänster skedde nu nationellt: sociala reformer och avvisande av amerikanismens fördomar blev den segrande Rooseveltska regimens signatur. Rösträtten blev räddningen.

Då det andra världskriget utbröt uppstod samma enighet som 25 år tidigare, en enighet främjad av de nya lagar och ingripanden som kriget framtvängde, men i det väsentliga konsekvensen av sociala påtryckningar och frivillig anpassning. Inte tyskar

eller judar eller italienare eller negrer, utan amerikaner — det blev parollen, och man tävlade att följa den.

Efter andra världskriget är mot-sättningarna på detta område — mellan de "gamla" amerikanerna och nykomlingarna, mellan raser, religioner och nationaliteter — sannolikt svagare än under de senaste 70—80 åren, kanske svagare än någonsin. Det systematiska höjandet av negrernas ställning är väl känt. I en rad stater har lagar antagits som förbjuder all diskriminering vid anställning på grund av ras, religion eller nationalitet. Visst finns en rashiärarki kvar även bland de vita, visst känner sig anglosaxare gärna överlägsna gentemot judar, polacker eller italienare. Men klimatförändringen är påtaglig. De religiösa riktningarna närmar sig varandra genom pragmatism och vag moralism; partierna hälsar alla välkomna med samma iver. De ytterlighetsrörelser som under senare år fläskat Amerika har knäppast visat tendenser till främlingshat; varje organisation vill ha en katolik, en jude och en neger i styrelsen; McCarran och McCarthy är amerikaner av blott andra generationen och har italienare, judar och polacker bland sina förtroendemän och väljare.

Denna nya omvandling har sagts bero på enigheten och samarbetet under kriget. Något ligger väl i den tanken, men tillräcklig förklaring ger den ej. Efter första världskriget gick utvecklingen i rakt motsatt riktning.

Vid ett försök till förklaring måste väl något erkännande ges åt förnuftsens insatser. De rasförhållningar som med vetenskapens bistånd byggdes upp för femtio år sedan är för närvarande diskrediterade. Det är ett bevis på obildning att tro att intelligens och moral sammanhänger med hudfärg eller huvudform. Sedan några årtionden har den amerikanska forskningen på detta område utfört ett lysande renhållnings- och utrensningsarbete.

Invandrarna har införlivats med det amerikanska samhället, de nya invandrarna har genom lagstiftningen blivit vida färre än förr. 1921—1930 var immigrationen omkring 4 miljoner — de stränga lagarna trädde i sin helhet i kraft först efter några år — 1931—1940 var antalet 400.000, 1941—1950 600.000. På tio år invandrar alltså numera ett mindre antal än på ett år i början av århundradet.

Krav på rätt till ökad invandring reses blott i särskilda fall, såsom då massor av landsflyktiga judar vägrades tillstånd att komma till Palestina. I stort sett torde invandrarna vara nöjda med att de inte behöver motta ett större antal nykomlingar från hemlandet. Judarna ser i regel helst att deras trosbröder reser till Israel; de stora understöden till Israel motiveras säkerligen delvis av fruktan för en ny judisk immigrationsväg till USA.

Det allmänna och stigande välståndet är en faktor som verkar i samma riktning. Invandrarna uppfattas inte längre som farliga konkurrenter — men flera invandrare vill man inte ha.

Slutligen: hela denna omkastning sammanhänger med att nazismen och fascismen besegrats och att kommunismen framstår som den enda stora faran. Härigenom, och i samband med isolationismens försvinnande, har alla grupper i USA svetsats samman i en gemensam frontställning. De nationella striderna i Europa framför järnridån har försvagats och ter sig från amerikansk utsiktsplats oväsentliga. I kampställningen mot kommunismen enas katoliker och protestanter, engelsmän och irländare, tyskar och polacker. Och då denna hållning blir det kanske viktigaste tecknet på äkta amerikanism kan rent av en del invandrargrupper sägas vara exceptionellt goda amerikaner. Att vara amerikan — det är änyo, liksom för hundra år sedan, en fråga om åsikter mer än om härkomst.

HERBERT TINGSTEN

En föregående artikel av Herbert Tingsten om "Invandrarna och USA" var införd den 27 december.

mokrat; i denna fjärdedel av landet var invandringen ännu obetydlig, men främlingshatet kunde här som på andra håll näras på mycket ringa substans. I det nya Ku Klux Klan, som på 1920-talet svepte fram över Södern och Mellanvästern, samlades partierna i nationalismens och fördomarnas hägn; katoliker, judar, negrer, folk från Syd- och Östeuropa var skottavlor för de välsinnades propaganda. I det protestantiska Södern med dess paroll om det vita världets bevarande var katoliker och negrer de grupper man främst tänkte på. Senare uppstod under fascistisk-nazistisk influens nya, i allmänhet mindre framgångsrika organisationer av liknande art: Huey Longs och fader Coughlins gruppbildningar, Vitskjortor, Silverskjortor.

1930-talets slitningar i Europa och världen återverkade på förhållandet mellan invandrarna och USA och invandrarna sinsemellan. I stigande utsträckning blev invandrarna — eller rättare de från invandrare härstammande, allt talrikare i relation till immigranterna av första generationen — politiskt medvetna och aktiva. Även om lojaliteten mot USA var självklar, kände de sig engagerade i de europeiska konflikterna: de tog parti för sitt hemland, för Irland, Tjeckoslovakien, Italien, Tyskland, visionen av Israel. De underhöll genom föreningar förbindelser med det gamla foster-